

Лекція 2. Феномен волонтерства

Питання:

- 1. Поняття і суть явища волонтерства.*
- 2. Природа, філософія, базові цінності.*
- 3. Виховна та освітня роль волонтерства*

Звертаючись до проблем волонтерства, ми по суті звертаємось до такого загону людей, які розумом і серцем розуміють і відчують болі, труднощі, радощі і печалі інших людей. І, як стверджують самі учасники цього руху, це прекрасний стан душі.

Волонтери - хто вони?

Існує в науці чимало визначень: добровільні помічники; люди, які надають безкоштовну допомогу; людина, яка працює безкоштовно, людина, яка переходить у розпорядження суспільства і сприяє розв'язанню місцевих проблем; людина, яка допомагає "будувати храм"; це такі ж люди, як і інші, але трохи кращі. Нам імпонує і термін "волонтер", і термін "доброволець". Адже для інших людей головне не назва, а суть всіх тих справ, які здійснюють волонтери. І ще більш важливий аспект, який ми поцінуємо у діяльності волонтерів, - це їхня добровільна участь у реалізації різноманітних соціальних програм, що служать тим, хто потребує підтримки і допомоги.

Досвід волонтерства показує, що людина при включенні в групу добровольців зазвичай має власну мотивацію, суть якої можна виразити через п'ять основних потреб: мати, бути, робити, любити, рости. І якщо ці потреби будуть задоволені, то вона відбулася як волонтер. Адже для реалізації кожної із цих потреб людина має виконати необхідну роботу, а іноді і не один, і не два рази, а тижні, місяці.

У волонтера можуть зникати інтерес, енергія, винахідливість при виконанні певної роботи, але організатор завжди повинен відчувати чи помічати такий стан волонтера і створити таку чи такі ситуації, які б стимулювали учасників до нових дій.

Волонтер лише тоді зможе бути волонтером, коли він спроможний відчувати означені потреби інших людей. У такому випадку потреби однієї людини можуть посилюватися потребами іншої, що в результаті дасть змогу досягти бажаних результатів.

Добровольці нічим не відрізняються від інших людей, але управляти ними у соціально-педагогічній роботі слід дещо по-іншому.

Перше - вони повинні знати наші цілі і терміни роботи.

Друге - слід завжди турбуватися про добровольців, щоб вони могли у достатній мірі віддатися роботі. Для організатора волонтерських груп завжди на першому місці повинні бути люди.

Третє - людину можна залучити до волонтеріату, якщо ми вже знаємо, які завдання необхідно вирішувати і що кожен з учасників буде робити.

Четверте - успіх справи - у навчанні добровольців. Будь-яка діяльність буде успішною, якщо існуватиме хороша система їх навчання й підготовки. Знання не приходять до людей самі, їх потрібно знайти, відкрити, засвоїти.

П'яте - включаючи добровольців у роботу, слід приділяти увагу психологічному клімату, в якому вони працюють. Стосунки між співробітниками (за програмою) повинні бути не просто сердечними, але й наповненими любов'ю.

Шосте - формулювання чіткості доручення і вимоги щодо звітності про виконану роботу.

Сьоме - керівник групи волонтерів має підтримувати в людях почуття самоповаги. Тому варто добирати такі доручення, які посилені для волонтера.

Восьме - добровольців не можна змушувати рухатися вперед, але їх можна і потрібно вести за собою.

Дев'яте - залучити, навчити й утримати найкращих добровольців можна, залучивши їх до участі в управлінні конкретною програмою.

Десяте - потрібно постійно шукати місце для застосування сил добровольців, і бути готовими до їх заміни.

Звичайно, не слід думати, що всі бажаючі можуть бути волонтерами

У будь-якому великому чи невеликому місті є люди, яким не нудно. Вони вміють слухати і виживати. Інколи вони занадто переобтяжені, а інколи зосереджені. В них величезна сила гумору, вони - генератори нових ідей. Вони працюють у громадських організаціях. І ви їм потрібні, їм потрібні волонтери.

Ми повторюємо: волонтер - це людина, яка безкоштовно допомагає некомерційним організаціям. Безкоштовно - не значить без грошей. У відповідь він отримує нову професію або позбавиться самотності. Чи, може, у вас взагалі немає проблем? Тоді для вас настав час стати волонтером і допомагати іншим людям вирішувати їхні проблеми.

Куди піти волонтером? Щоб відповісти на це запитання, ви повинні визначити для себе:

- Чому ви хочете спробувати стати волонтером?
- Скільки часу ви зможете і готові витратити на цю роботу?
- Який графік роботи для вас підходить (вечір-ранок, вихідні, один раз на тиждень, місяць і т.ін.)
- Що ви вмієте?

Після відповідей на всі ці запитання людина зможе визначитися, куди саме піти працювати волонтером.

Одним із напрямів волонтерської діяльності є робота з дітьми. Серед організацій, що працюють з дітьми, є і дитячі притулки, і дитячі "Телефони довіри", і підліткові клуби, і театри, й інноваційні школи, і реабілітаційні центри для хворих дітей та дітей-інвалідів. Різноманітність структур дозволяє запропонувати волонтерам такі види роботи:

- догляд за дітьми;
- організація соціально-виховних заходів;
- допомога у здійсненні будь-якого ремонту;
- допомога в пошуках фінансів;
- ведення рекламної кампанії;
- допомога людям похилого віку;
- допомога дітям і молоді з функціональними обмеженнями та ін

Інколи робота по догляду за важкохворими дітьми або тими, хто при смерті, пов'язана з важкими фізичними навантаженнями. Волонтер має оцінити власні сили. Чи зможе він витримати важке моральне і фізичне навантаження, що потрібно при роботі з хворими дітьми? В усякому разі він має бути готовим до того, що волонтерство - не просто задоволення або розвага. Це ще й робота, яка потребує чималих сил і енергії.

Волонтери можуть допомогти в різних соціальних інститутах, які мають свої особливості..

Психологічні служби, як правило, - це "Телефони довіри", притулки або центри для тих, хто зазнав насильства. Для роботи в такій організації необхідно мати спеціальну освіту або пройти спеціальну підготовку. Багато організацій забезпечують таку підготовку, що допоможе майбутньому волонтерові стати унікальним спеціалістом. До таких організацій можуть звертатися волонтери після 18 років.

Соціальні служби передбачають допомогу "дітям вулиці", у тому числі й роздачу їжі, одягу, ліків. Вони надають допомогу позбавленим волі,

біженцям. Крім того, діють патронажні або соціальні служби для людей похилого віку та інвалідів. Часто волонтери в таких організаціях виконують зовсім просту роботу: роздають їжу і одяг, прибирають квартири, приймають відвідувачів. Сюди приходять люди, які не цураються "простої" роботи, і яким цікаво її викопувати. Саме це тримає людей в таких товариствах - приходьте!

Культура. Сфера культури потребує менеджерів якого-небудь проекту (музичного, театрального, музейного). Водночас волонтер може проявити свої таланти в одному із видів мистецтва.

Екологічна сфера є сприятливою для прояву здібностей волонтерів. Походи, наукові експедиції, нові знання - широке поле діяльності. Від молоді потрібна лише готовність навчатися. А працювати вона зможе і в групах з охорони природи, і в центрах з вивчення радіоактивних чи інших забруднень, і в різноманітних екологічних програмах.

Правозахисні програми організації охоплюють різноманітні напрями діяльності. Наприклад, асоціації із захисту прав споживачів, товариства із захисту прав ув'язнених, біженців. Якщо це серйозно хвилює людину, якщо вона зіткнулася з порушенням прав у житті або хоче вивчати юриспруденцію, така сфера буде для волонтера досить доброю практикою.

Звичайно, наведений перелік соціальних інститутів, в яких можуть працювати волонтери, містить далеко не всі можливі варіанти. Є ще багато інших організацій: від різноманітних клубів за інтересами до притулків бездомних тварин, де робота волонтера може бути корисною. На відміну від ринку праці тут попит поки ще перевищує пропозицію.

Ми не допускаємо думки, що з самого початку в роботі волонтерів все буде безхмарним, ніхто відразу не стане самостійним менеджером, керівником. У цьому складному процесі необхідно розподіляти сили й можливості, ніколи не варто давати необгрунтованих обіцянок, оскільки люди будуть розраховувати на реальну допомогу, яка може бути їм надана. Волонтер ніколи не може приймати поспішних рішень, в тому числі і про вихід з організації, адже можна порадитись, придивитись до інших напрямів у волонтерському русі і знайти нову справу для душі.

Варто звернути увагу на те, щоб кожен волонтер усвідомлював, що у нього, крім прав, будуть ще й обов'язки, в тому числі й відповідальність перед своїми колегами, однодумцями.

Як волонтерові вийти з організації? Якщо у нього щось не лагодиться в роботі або він не зовсім задоволений своєю роботою, не може з тих чи інших

причин її виконувати, проте він має повідомити про це заздалегідь, щоб керівництво організації або проекту мало можливість залучити іншу людину. Але в ідеалі дуже часто волонтерські якості можуть проявлятися ще раз, якщо він сам спробує замінити вид діяльності.

Лекція 2. Волонтерство: особистість, сім'я, суспільство

Питання:

- 1. Соціальні і психологічні аспекти волонтерської діяльності.**
- 2. Волонтерство та громадянське суспільство.**
- 3. Правові норми та законодавча база.**
- 4. Форми державної підтримки добровільних громадянських ініціатив.**

Аналіз діяльності вітчизняних та зарубіжних добровільних помічників у соціальній сфері, сфер людського життя, на які спрямовані зусилля добровольців різного віку, рівня їх освіти, світосприйняття свідчить про те, що в нашому прагматичному суспільстві росте й інтенсивно поширюється рух безкорисливої допомоги суспільству у вирішенні невідкладних проблем інтелектуального, фізичного, психічного, емоційного розвитку та соціального становлення його громадян.

Волонтерський рух для молодих людей є невичерпним джерелом надбання громадянської освіти, можливості вчитися та сприяти розвитку солідарності у країні, можливості реалізувати себе у служінні суспільству, а для старшого покоління можливістю допомогти і окремій людині і суспільству в цілому

Становлення волонтерського руху в Україні відбувається сьогодні за кількома напрямками:

1. Традиційний для багатьох країн західного світу обмін групами молодих добровольців, які мають на меті транслювання власної культури (історії, традицій, мови, досвіду з певних видів професійної та суспільної діяльності людини) та засвоєння аналогічно культури тієї країни, до якої за домовленістю виїжджає на певний час волонтер; надання молоді можливості навчатися і розвивати різні лінії взаємозв'язку, а також служити суспільству.

Засади такої волонтерської діяльності розробляються Європейським комітетом міжурядового співробітництва в молодіжній галузі і активно застосовуються Корпусом Миру США в Україні.

2. Добровільна безкоштовна робота волонтерів у громадських та некомерцій-них організаціях, яка має на меті допомогу будь-яким категоріям населення у будь-яких видах діяльності, навчанні, потенціальному розвитку.

Такий вид діяльності сприяє тому, що добровільні помічники мають можливість для творчої та соціальної самореалізації, саморозвитку та самоствердження.

3. Добровільна систематична або епізодична допомога державним установам у здійсненні соціальної політики: допомога освітянським (шкільним та позашкільним) закладам у навчально-виховній роботі, закладам соціального забезпечення в роботі з молоддю з особливими потребами та з людьми похилого віку.

4. Волонтерська діяльність, як результат творчого саморозвитку, бажання навчати всіх, хто прагне, тому, що сам добре знаєш та вмієш, але що її завжди є власною професією добровільного помічника.

5. Педагогічне спрямована волонтерська діяльність як засіб розвитку особистості, її соціалізації, духовного становлення. Цей напрям засвоюється в дитячих та молодіжних об'єднаннях, які передбачають суспільне корисну діяльність, в різних угрупованнях при центрах соціальних служб для молоді.

Однією з особливих ознак, притаманних волонтерському рухові, що часто стихійно розвивається при різних установах, організаціях та об'єднаннях в Україні, є залучення до добровільної діяльності в основному молоді віком від

15 до 25 років. Залучення добровільних помічників до різних форм соціальної допомоги дітям, інвалідам, людям похилого віку, багатодітним сім'ям досить ефективний засіб вільного саморозвитку особистості в діяльності та у спілкуванні як соціо-культурному процесі. Якщо більш детально проаналізувати складові цього процесу, простежується певна закономірність: молоді волонтери завдяки власній соціальній діяльності набувають сенсожиттєвих орієнтирів, опановують мистецтвом життєтворчості особистості.

Вивчення складу різних груп добровільних помічників при центрах соціальних служб для молоді дозволяє зробити висновки, що за віком, основним місцем навчання або роботи, за освітою волонтерів їх можна умовно поділити на такі групи:

1) підлітки та юнаки, учні старших класів загальноосвітніх шкіл і середніх спеціальних навчальних закладів, які представляють актив різних об'єднань при ЦССМ (клубів молодих інвалідів, творчих об'єднань, шкіл лідерів, груп самодопомоги, молодіжних та дитячих об'єднань тощо). Рівень готовності до будь-якої добровільної соціальної роботи непрофесійний;

2) студенти різних вищих навчальних закладів (переважно соціально-гуманітарних факультетів: педагогіки, психології, соціальної роботи), які зверталися до ЦССМ з приводу їх бажання отримати практичну допомогу в навчанні за профілем діяльності центрів або проходили в центрах навчальну

практику. Рівень добровільної соціальної роботи наближений до професійного;

3) батьки проблемних дітей та підлітків (дітей-інвалідів, осіб, схильних до алко- та наркозалежності тощо), які об'єднуються в групи самопомоги, само-підтримки. Рівень добровільної соціальної роботи непрофесійний, самоосвітній;

4) фахівці - психологи, педагоги, соціальні працівники, юристи, лікарі - добровільні помічники, які надають консультативну допомогу соціальним працівникам, юним волонтерам та практичну допомогу клієнтам соціальних служб. Рівень добровільної соціальної роботи професійний.

Зрозуміло, що робота будь-яких волонтерських груп при центрах соціальних служб для молоді здійснюється відповідно до соціальних програм, які реалізуються центром і які передбачені його планами роботи, завданнями, покладеними на центри державою. Тому потрібен механізм, який би допоміг волонтерам опанувати змістом діяльності центру саме з того напрямку, в якому вони бажають допомагати, визначитися у власних цілях, їх обсязі, методах та формах діяльності. Центри, що залучають до роботи добровільних помічників різного віку, мають планувати систематичні інструктування, навчання, тренінги, наради, семінари, обговорення, круглі столи, та інші різноманітні форми ознайомлення волонтерів із змістом, особливостями соціальної роботи за окремими напрямами залежно від рівня їх освітньої та професійної підготовки до такої діяльності.

Науково-методична розробка системи навчання волонтерів при центрах соціальних служб для молоді - одне з важливіших завдань для державного та обласних центрів ССМ на найближчий термін їх роботи.

Як правило, добровольці, які прагнуть допомагати відповідним службам, державі у вирішенні соціальних проблем, групуються біля тих працівників центрів соціальних служб, які викликають у них, по-перше, особисту симпатію, по-друге, повагу і зацікавленість ними як фахівцями. Тому керівництву центрів доцільно підтримувати саме таких працівників, надавати їм можливість згідно із функціональними обов'язками частину робочого часу витрачати саме на роботу з волонтерами, їх навчання, стажування, проведення тренінгів, на організацію їх практичної діяльності (планування, супервізію, контроль, аналіз результатів діяльності). Розробляючи план чи програму діяльності волонтерів, прогножуючи їх участь у

Аналізуючи зарубіжне законодавство по створенню цілісної системи роботи з можливими добровільними помічниками, є зміст познайомитись з досвідом США. Саме завдяки використанню добровільних допомоги та діяльності добровільних помічників будується вся система допомоги та

надання соціальних та соціально-психологічних послуг.

Традиції волонтерства в США мають глибоке коріння. Сьогодні тисячі вчителів, лікарів, адвокатів, поліцейських, соціальних працівників на добровільних засадах працюють в закладах з метою надання допомоги людям, які потрапили в складну життєву ситуацію.

До таких послуг можна віднести роботу різноманітних “телефонів довіри”, соціально-психологічних служб, агенцій по працевлаштуванню неповнолітніх, створенню спільних програм із громадськими організаціями по створенню сприятливого клімату в деструктивних сім'ях та ін.

Важливим є той факт, що так звані волонтерські години починають напрацьовувати ще в шкільні роки. Дуже багато американців повертаються до активної волонтерської роботи вже будучи людьми похилого віку, виходячи на пенсію.

Особливо активною добровільною допомогою займаються жіночі громадські організації. Так, наприклад громадське об'єднання “Peace Links”, засноване у 1982 році Бетті Бамперс та іншими дружинами конгресменів. Групу підтримують біля 30 тисяч добровольців в Америці. Об'єднання неодноразово виступало ініціатором введення поправок до діючого законодавства стосовно покращенню послуг населенню і т.ін. Привертає увагу досвід об'єднання щодо активізації батьківської громади у школах та коледжах США.

Генеральна Асамблея, приймаючи до уваги рекомендації Економічної і Соціальної Ради, передані в резолюції 1997/44 від 22 липня 1997 на 52 сесії прийняла рішення:

- проголосити 2001 рік «Роком волонтерського руху»;
- закликати уряди держав, волонтерські, громадські, урядові та неурядові організації до співробітництва;
- намітити шляхи поліпшення роботи, співробітництва та популяризації діяльності волонтерських організацій в переддень 2001 року;
- Об'єднаній організації волонтерів розробити програму роботи

Ідея проведення МРВ повинна бути присвячена початку ХХІ сторіччя. Це має надати допомогу у виконанні волонтерами своєї життєво необхідної роботи, а також сприяти визнанню досягнень цієї роботи. Така ідея виникла під час зустрічі міжнародних неурядових організацій, таких, як Міжнародна асоціація волонтерів, з учасниками більше ніж з 100 країн, Європейський волонтерський центр, представлений 20 тис. волонтерських асоціацій, та Міжнародна асоціація молодих жінок християнок, до складу якої входять 25 млн. жінок. Уперше таке поняття виникло в рамках форуму, який проводився в Японії 1996 р. волонтерською організацією ООН та університетом ООН.

Волонтерська організація ООН розробила пропозиції для травневої щорічної сесії 1996 р., які були названі Програмою розвитку ООН. Виконавчий орган ООН розглянув пропозиції стосовно проведення МРВ з позиції розвитку волонтерського руху. 20 листопада 1997 р. на 52-й сесії Генеральна Асамблея ООН в постановою 52/17 при підтримці 123 країн ухвалила рішення про проведення вищеназваної акції.

З того часу, як ідея проведення МРВ 2001 була вперше висунута для обговорення, вона знаходить все більшу підтримку з боку урядів країн з розвинутою економікою та економікою, що розвивається, активно діючих організацій волонтерів, неурядових організацій, фізичних осіб і безпосередньо відділів ООН.

Передумова ініціативи проведення МРВ 2001 полягає в тому, що нині послуги волонтерів потрібні як ні коли, щоб розв'язати проблеми першочергової важливості у соціальній, економічній, культурній, гуманітарній та миротворчій сферах. Ініціатива також підтримувалася наростаючим прагненням людей запропонувати свої послуги в якості волонтерів. Для того щоб здійснити цю мету, необхідні визнання та допомога волонтерській роботі, посилена пропаганда цього виду діяльності. Це потребує використання «найкращої практики» роботи волонтерів, об'єднаної в єдину систему для досягнення успішного результату. Панує думка, що проведення МРВ сприятиме розвитку стратегічного використання волонтерської роботи. Була підкреслена необхідність розглянути всі форми організацій волонтерів в різних країнах та регіонах; дати час для того, щоб удосконалити можливі ідеї, поділитися знаннями та досягненнями; переконатися в тому, що розвиток ініціативи здатен охопити всі верстви суспільства.

МРВ2001 повинен показати одну з ключових позицій волонтерів - їх переконання в тому, що все починається з малого: іншими словами, що соціальний та економічний розвиток не передається зверху, а бере початок на місцях. МРВ2001 концентруватиме увагу на роботі місцевих громад, груп громадян, жителів сіл та міст, а не на міжнародному обговоренні волонтерської роботи. Успіх залежатиме від роботи на місцях, що спрямована на більш широке інформування суспільства, міжнародної громадськості про можливості, цінність та потенціал волонтерської діяльності. З метою забезпечення поширення цієї ідеї, використовуватимуться сучасні інформаційні технології. Відповідальні органи повинні взаємодіяти з організаціями на місцях для того, щоб останні мали можливість запропонувати свої ідеї та взяти на себе зобов'язання сприяти проведенню МРВ. Для цього потрібно не тільки заручитися

підтримкою груп, що працюють на місцях, волонтерських організацій, а також зібрати інформацію про методи роботи таких груп, але й гарантувати ситуацію, в якій МРВ потребуватиме мінімального додаткового фінансування. Агентство ООН запропонувало використовувати регулярні зустрічі для обговорення питань МРВ в галузях конкретної спеціалізації, а країни-донори - вивчити можливості виділення ресурсів від спеціалізованого фонду, враховуючи приватні внески, що виділяються на підтримку підготовки МРВ. Країни, що розвиваються, в свою чергу, висловили думку щодо можливості накопичення ресурсів для цієї мети на державному рівні.

Завдання МРВ.

Перше - підвищення рівня визнання. Уряди держав та місцева влада мають бути впевнені щодо механізмів залучення волонтерів до проведення консультацій і вивчення питання з метою визначення якісного внеску всього сектора волонтерів у національне процвітання та розвиток. Вирішення питань повинно ґрунтуватися на кращому досвіді роботи малих груп, місцевої громади, національних неурядових організацій, а також на результатах міжнародної діяльності волонтерів.

Друге - мотивація. Засоби залучення людей до волонтерської діяльності визначатимуться залежно від певної ситуації в суспільстві. Держава може запропонувати:

- свої тренінгові програми для волонтерів за тематикою: техніка, управління, фінанси;
- допомогу в отриманні офіційно визнаного статусу, страхового та соціального забезпечення для того, щоб вивести волонтерів на рівень фахівців інших сфер діяльності;
- зниження податкових ставок для платників податків, що підтримують волонтерські ініціативи;
- за певних обставин враховувати волонтерську діяльність як проходження військової служби;
- надання частини ресурсів, таких, як підручники, медикаменти, фінансування, та інші у користування волонтерів.

У такому випадку, службовці та працівники громадського і приватного секторів, можливо, погодилися б на співпрацю у волонтерській діяльності без відриву від основного місця роботи. Крім того, система ООН може визначити найкращі шляхи подальшої підтримки волонтерської служби з боку суспільства. Це може бути встановлення національних волонтерських корпусів для вирішення проблем навколишнього середовища, захворювання на СНІД/ВІЛ-інфекцію, питань захисту та пропаганди культурної спадщини.

Третє - встановлення системи обміну інформацією. Телебачення, радіо,

друковані видання та електронні засоби інформації могли б надавати інформацію про досягнення волонтерів, і таким чином сприяти використанню вже існуючої «найкращої практики» та робочих процедур для того, щоб уникнути необхідності кожній громаді «вигадувати колесо». Такий обмін інформацією може здійснюватися на місцевому рівні, на рівні провінцій, сусідніх держав, дальнього зарубіжжя за допомогою електронних засобів передачі інформації.

Четверте - пропаганда. Виконання цього завдання спрямовано на залучення замовлень на послуги волонтерів, пропозицій про бажання надавати послуги в якості волонтерів з урахуванням розширення такого типу діяльності, а також на формування сприятливого загального клімату та громадської та офіційної думки, що підтримували б волонтерські ініціативи. Цей процес також може бути спрямований на визнання статусу волонтерів, використання напрацьованих схем, встановлення систем обміну інформацією. Тут важливо врахувати компетентність і професіоналізм фахівців-волонтерів, а також користь, яку отримує суспільство від їх діяльності (наприклад, кампанії по розробці програм раціонального використання навколишнього середовища та ін.).

Заплановані процеси.

Використовуючи власне право на здійснення діяльності з питань МРВ, а також на підставі розпорядження Генеральної Асамблеї і рішень стосовно Програми розвитку ООН, Організація волонтерів ООН буде продовжувати обмін інформацією про проведення МРВ2001 та інформаційну підтримку держав-учасниць. Організація волонтерів ООН також буде тісно співпрацювати з Відділами ООН по розробці практичних моделей спільної роботи, опису специфічних галузей, в яких діють волонтери, для того, щоб зацікавити Агентств ООН питаннями, що хвилюють світову громадськість.

Ця праця буде виконуватися для створення бази даних з інформацією про діяльність волонтерів на державному рівні та процедури оцінки і розвитку МРВ. Для проведення наступних МРВ зі згодою Економічної та Соціальної Ради будуть видрукувані збірки за результатами першого МРВ.

У рамках ООН обговорення результатів МРВ будуть проводитися на рівні Комітету з програм та робочих питань, до якого входять різні Агентства при ООН. Н; цьому рівні пропозиції можуть містити в собі рекомендації стосовно роботи волонтерів у програмах Агентств, пов'язаних з місцевими волонтерськими групами; участі в обговоренні питань волонтерської роботи; визначення сфер, де можливе надання допомоги у вигляді техніки, пропозицій щодо управління для волонтерських груп де можливо посилити робочі зв'язки з такими групами; особлива увага приділяється засобам, за

допомогою яких втручання Агентств може забезпечити сприятливе оточення для розвитку волонтерської діяльності, наприклад інтеграція волонтерів І процес планування діяльності та використання їх потенціалу. Ці та інші ідеї легіш виконати, маючи друковані рекомендації ООН, де висвітлювалися б діяльність волонтерів та їх внесок у розвиток суспільства у майбутньому.

З організаційної точки зору, деякі міжнародні неурядові організації, що ініціюють і підтримують проведення МРВ разом з Організацією волонтерів ООН, могли б сформувати чіткий та гнучкий механізм проведення МРВ на глобальному рівні. Організації активно діючих волонтерів на місцевому рівні могли б виконувати лідируючу роль в своїх країнах. Одна з багатьох можливостей підготовки МРВ на державному рівні - компіляція простого і недорогого набору інструментів для досягнення мети та виконання робіт, способів моніторингу та оцінки прогресу, результати яких можна було б поширювати в школах, коледжах, громадських організаціях. Інша - розраховувалася б на національні асоціації та комітети, що організують МРВ (5 грудня) для зміцнення своїх позицій в галузі, в якій функціонують, а також для опановування нових сфер, щоб визначити ініціативи, які розширять спектр волонтерської діяльності та охоплять всі верстви суспільства. Інформація про проведення МРВ2001 вже є в системі Інтернет, крім того передбачається створення дискусійної групи для збільшення кількості учасників.

Ті, хто підтримав ідею проведення МРВ2001, вірять, що внесок волонтерів може бути ще вагомим, ніж є зараз в індустріальних державах, державах що розвиваються та країнах з перехідною економікою. Багато з груп та організацій, які вже погодились взяти участь в проведенні, також вірять в це. Наприкінці слід додати: потрібно створити таку мережу соціальних інститутів, яка була б більш сприятливою для повного використання творчих ініціатив волонтерів, яка надасть людський вигляд роботі ООН та розширить мирне співіснування. Початок нового сторіччя та тисячоріччя - саме той момент, коли потрібно оцінити досягнення минулого для того, щоб надихнути на подальші дії.

Зміст і мета руху

Згідно із Загальною декларацією прав людини 1948 р. та Міжнародною конвенцією про права дитини 1989 р. волонтери розглядають свою діяльність як інструмент соціального, культурного, економічного та екологічного розвитку.

Волонтерство:

- це добровільний вибір, що виявляє особисті погляди і позиції;
- це активна участь громадянина у житті людських спільнот;

- сприяє покращанню якості життя, особистому росту та поглибленню відчуття солідарності;
- виражається, як правило, в спільній діяльності у рамках різного роду асоціацій;
- сприяє реалізації основних людських потреб заради справедливості та миру у суспільстві;
- сприяє більш збалансованому економічному та соціальному розвитку, створенню нових робочих місць та професій.

Основні принципи руху

Волонтери дотримуються та використовують на практиці такі основні принципи:

- визнають право на об'єднання за всіма чоловіками, жінками та дітьми незалежно від їх расової приналежності, віросповідання, фізичних особливостей, соціального та матеріального становища;
- поважають гідність та культуру всіх людей;
- надають допомогу, безкоштовні послуги особисто або організовано - в дусі партнерства і братерства;
- визнають рівну важливість особистих і колективних потреб, сприяють колективному забезпеченню цих потреб;
- ставлять перед собою мету перетворити волонтерство на елемент особистого розвитку, набуття нових знань і навичок, удосконалення здібностей шляхом стимулювання ініціативи та творчості людей, які при цьому мають можливість бути творцями, а не користувачами;
- стимулюють почуття відповідальності, заохочують сімейну, колективну та міжнародну солідарність.

Виходячи із основних принципів, волонтери повинні:

- сприяти тому, щоб особиста участь перетворювалася в колективний рух;
- активно підтримувати свої асоціації, бути відданими їх меті, знати їх політику та діяльність;
- прагнути в міру своїх здібностей та наявності вільного часу успішного завершення, згідно із взятою на себе відповідальністю, спільно розроблених програм;
- співпрацювати зі своїми колегами по асоціації в дусі взаєморозуміння та взаємної поваги;
- не ухилятися від нових завдань;
- не розголошувати конфіденційну інформацію, якщо така передбачається характером діяльності.

Зі свого боку, поважаючи права людини та основні принципи волонтерства, асоціації повинні:

- забезпечувати розумну регламентацію волонтерської діяльності, визначати межу добровільної співпраці, якісно формулювати та з повагою ставитися до функцій волонтерів;
- доручати кожному такий вид роботи, що йому найбільш підходить, при цьому забезпечити відповідні навчання та допомогу;
- регулярно підбивати підсумки діяльності і оприлюднювати їх;
- забезпечити, у разі необхідності, компенсацію ризику, пов'язаного з діяльністю волонтерів, а також шкоди, що ненавмисно завдана третій особі в результаті діяльності волонтерів;
- забезпечити доступ до волонтерської діяльності, відшкодовуючи у разі необхідності витрати;
- передбачити методи припинення волонтерами своєї діяльності як з ініціативи асоціації, так і з їх особистої.